

Raport de activitate al AIPA pentru anul 2022

APROBAT:
Diana COȘALÎC
Director adjunct AIPA

31.01.2023

CONȚINUT

Conținut.....	2
I. Rezumat administrativ	3
II. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 455/2017 (subvenții post - investiționale)	7
III. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 507/2018 (subvenții în avans)	13
IV. Analiza progreselor înregistrate în implementarea prevederilor HG nr. 476/2019 (măsurile destinate dezvoltării rurale).....	15
V. Alocarea plăților directe per cap de animal (HG nr. 836/2020)...	17
VI. Rambursarea accizei la motorină (HG nr. 275/2022).....	18
VII. Programul LEADER (HG nr. 277/2022).....	19
VIII. Dezvoltarea platformei de servicii electronice	21
IX. Promovarea politicii de subvenționare	21
X. Rezultatele monitorizării beneficiarilor de subvenții	22
XI. Asigurarea implementării programelor de sprijin financiar din partea donatorilor externi	24
XII. Menținerea și îmbunătățirea sistemului de management în cadrul AIPA	26
XIII. Cooperarea interinstituțională	27
XIV. Acțiuni întreprinse în scopul dezvoltării instituționale și a soluționării problemelor identificate în implementării FNDAMR	28
XV. Aspecte juridice	30
XVI. Activitatea auditului intern	30
XVII. Activități planificate pe termen scurt	32

REZUMAT ADMINISTRATIV

Prezentul Raport acoperă perioada de implementare 1 ianuarie – 31 decembrie 2022.

Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (*în continuare – AIPA*) este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, responsabilă de gestionarea eficientă a Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (*în continuare – FNDAMR*), inclusiv a surselor financiare provenite de la partenerii de dezvoltare. În acest sens, Agenția are misiunea de a susține financiar producătorii agricoli și comunitățile locale în vederea dezvoltării sectorului agroindustrial și mediului rural. Realizarea misiunii se axează pe următoarele domenii de activitate:

- 1) stimularea producătorilor agricoli prin oferirea subvențiilor post-investiționale;
- 2) dezvoltarea proiectelor start-up prin oferirea producătorilor agricoli a subvențiilor în avans;
- 3) îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural prin subvenționarea în avans a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii localităților dar și diversificarea activităților non-agricole;
- 4) ajutor financiar la compensarea cotei accizei la motorină anul 2022;
- 5) alocarea plăților directe pe cap de animal;
- 6) implantarea Programului LEADER;
- 7) dezvoltarea proiectelor de îmbunătățiri funciare prin oferirea solicitanților a subvențiilor în avans.

Prin alocarea mijloacelor financiare din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (*în continuare - FNDAMR*), se urmărește atingerea următoarele obiective:

- ✚ sporirea competitivității și productivității sectorului agroindustrial;
- ✚ încurajarea investițiilor în sectorul agroindustrial, prin crearea infrastructurii rurale și modernizarea bazei materiale a sectorului agroalimentar;
- ✚ crearea de noi locuri de muncă pentru populația din mediul rural;
- ✚ stimularea creșterii producției cu valoare adăugată înaltă;
- ✚ dotarea entităților agricole cu tehnică și utilaj agricol performant;
- ✚ înființarea plantațiilor multianuale;
- ✚ dezvoltarea sferei serviciilor în agricultură.

Structura organizatorică a AIPA include două nivele: aparatul central și secțiile/ serviciile teritoriale. Aparatul central este format din director, doi directori adjuncți, 5 direcții și 8 servicii. Structura teritorială este reprezentată de 4 secții și 6 servicii teritoriale. Organigrama AIPA poate fi accesată pe pagina web al Agenției: <http://aipa.gov.md/ro/content/organigrama>.

AIPA are implementat și asigură funcționalitatea sistemul de management al calității, *ISO 9001:2015 „Managementul calității”* fiind certificată de o companie externă la 18 decembrie 2017. Certificatul ISO 9001:2015 prevede respectarea principiilor sistemului de management al calității care include - orientarea spre client, angajamentul top managementului, abordarea pe bază de proces și îmbunătățirea continuă pentru a asigura satisfacerea necesităților producătorilor agricoli și atingerea așteptărilor părților interesate.

Totodată, AIPA a parcurs misiune externă de audit privind implementarea standardului internațional *ISO 37001:2016 – Sisteme de management anti-mită*.

În rezultatul misiunii s-a constatat că AIPA implementează cu succes prevederile standardului și a fost certificată de o companie externă.

La moment AIPA implementează trei modalități de subvenționare din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – FNDAMR) și anume subvenții post-investiționale, subvenții în avans, plăți directe și plăți compensatorii.

Subvențiile post-investiționale reprezintă un sprijin financiar nerambursabil și neimpozabil acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru susținerea investițiilor efectuate în dezvoltarea agriculturii și mediului rural și care corespund criteriilor de eligibilitate stabilite în cadrul normativ iar,

Subvențiile în avans reprezintă un sprijin financiar nerambursabil și neimpozabil acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru susținerea investițiilor ce urmează a fi implementare de tineri și femei fermier ce se lansează prin proiecte start-up pentru prima dată în activitate economică sau în dezvoltarea localităților rurale și care corespund criteriilor de eligibilitate stabilite în cadrul normativ.

Plățile directe reprezintă sprijin financiar nerambursabil, exprimat în sumă fixă per cap de animal, în funcție de speciile și numărul de animale.

Plățile compensatorii reprezintă ajutor bănesc nerambursabil și neimpozabil, acordat producătorilor agricoli pentru compensarea parțială sau totală a accizelor la motorina utilizată în anul 2022 pentru efectuarea lucrărilor în exploatațile agricole

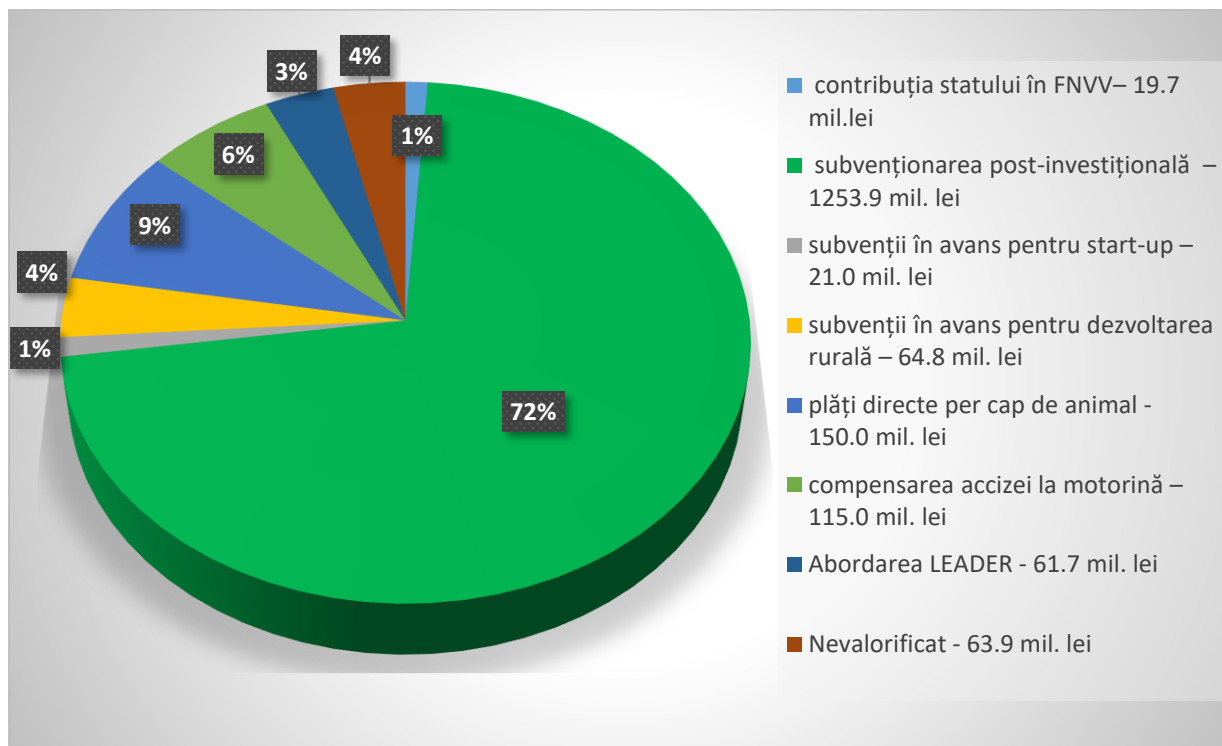
Mijloacele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural se aprobă anul în temeiul Legii bugetului de stat. În anul 2022 **FNDAMR** a constituit **1 500,0 mil. lei**, ulterior majorat până la suma de **1 750,0 mil. lei**, fiind în creștere cu 17% față de mijloacele financiare alocate la începutul anului 2022 fiind valorificat după cum urmează:

- contribuția statului în **Fondul Național al Viei și Vinului – 19,7 mil.lei** în conformitate cu art. 2 lit. g. din Legea bugetului de stat pentru anul 2022;
- angajamente față de producătorii agricoli ce au **efectuat investiții în anul 2021**, dar nu au beneficiat de subvenții ca urmare a epuizării FNDAMR – **755,3 mil. lei**;
- subvenții în avans pentru dezvoltarea proiectelor **start-up – 21,0 mil. lei**;
- **subvenții în avans** pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural -**64,8 mil. lei**;
- **plăți directe** per cap de animal – **150,0 mil. lei**;
- compensarea parțială a **accizei la motorină – 114,9 mil. lei**;
- abordarea **LEADER – 61,7 mil. lei**;
- subvenționarea **post-investițională** a producătorilor agricoli în baza cererilor recepționate în anul 2022 – **498,6 mil. lei**.

În anul **2022 AIPA a recepționat** un număr record de cereri cu privire la acordarea sprijinului financiar – **16 146** dintre care:

- 10 864 (67,3%) – subvenții post-investiționale
- 3 977 (24,6%) – compensarea parțială a accizei la motorina utilizată de către producătorii agricoli în anul 2022;
- 211 (1,3%) cereri de acordare a subvenției în avans ce contribuie la îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural;
- 42 (0,3%) cereri de acordare a subvenției în avans pentru dezvoltarea proiectului start-up;
- 497 (3,1%) cereri de acordare a plăților directe per cap de animal;
- 555 (3,4%) cereri de implementare a proiectelor prin abordarea LEADER.

Fig.1 Valorificarea mijloacelor financiare alocate FNDAMR în anul 2022

Sursa: AIPA la situația din 31 decembrie 2022

Către **finele anului 2022**, AIPA a asigurat:

- achitarea a 1253.9 mil. lei subvenții post-investiționale (dintre care 4792 cereri în sumă de 755,3 mil. lei angajamentele față de solicitanții de subvenții din anul 2021 și 498.6 mil. lei – 2988 cereri ale anului 2022);
- plăți directe per cap de animal – 150 mil. lei cu 42% mai mult comparativ cu anul 2021;
- susținerea a 36 proiecte star-up pentru care au fost alocate 21,0 mil. lei;
- implementarea proiectelor ce contribuie la dezvoltarea localităților rurale în sumă de 65,0 mil. lei pentru implementarea a 55 proiecte investiționale;
- selectarea spre implementare a 178 proiecte investiționale prin mecanismul subvenții în avans pentru dezvoltarea rurală în sumă de 163,6 mil. lei;
- rambursarea accizei la motorină pentru 3871 cereri în sumă de 115,0 mil. lei;
- funcționarea a 37 GAL – 17,4 mil. lei;
- finanțarea a 435 proiecte în sumă de 44,3 mil. lei în cadrul Programului LEADER.

Întregul proces de activitate a fost executat cu un efectiv limitat de personal, ponderea acestuia constituind 76% din efectivul limită aprobat (85 persoane).

II. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.455/2017 (SUBVENȚII POST-INVESTIȚIONALE)

Perioada de recepționare a cererilor de acordare a subvențiilor post-investiționale constituie 01 februarie – 4 noiembrie a anului de subvenționare, termen extins prin decizia Comisiei Situații Excepționale nr. 45 din 31 octombrie 2022. În urma acestui proces, conform datelor preliminare procesate, au fost recepționate 10864 cereri de acordare a sprijinului financiar, în sumă de 1793,8 mil. lei. Suma subvențiilor solicitate de producătorii agricoli, în anul 2022 față de anul 2021, s-a majorat cu 442,1 mil. lei. Din sursele financiare ale FNDAMR pentru anul 2022, AIPA a achitat ca subvenții post-investiționale 1253,9 mil. lei sau **72% din valoarea FNDAMR**.

Urmare a subvențiilor post-investiționale solicitate în anul de raportate, a fost posibilă **atragera investițiilor** în sectorul agroindustrial și a ramurile conexe acestui sector de **5680,0 mil. lei**. Investițiile efectuate de către solicitanții de subvenții au generat **crearea a 1000 locuri noi de muncă**, dintre care 382 locuri de muncă sezoniere.

Cea mai mare pondere a solicitărilor de subvenții din anul 2022, au fost direcționate către:

- subvenționarea investițiilor în dezvoltarea **infrastructurii post-recoltare și procesare**, au fost recepționate 808 cereri de acordare a sprijinului financiar, iar suma subvenției solicitate constituie 444,2 mil. lei ceea ce reflectă **24,8%** din valoarea subvențiilor solicitate.

- subvenționarea **tehnicii și utilajului agricol** inclusiv mini-till și no-till, au fost depuse 2969 cereri de acordare a sprijinului financiar iar suma subvenției solicitate constituie 403,3 mil. lei ceea ce ponderează constituie **22,5%** din valoarea subvențiilor solicitate.

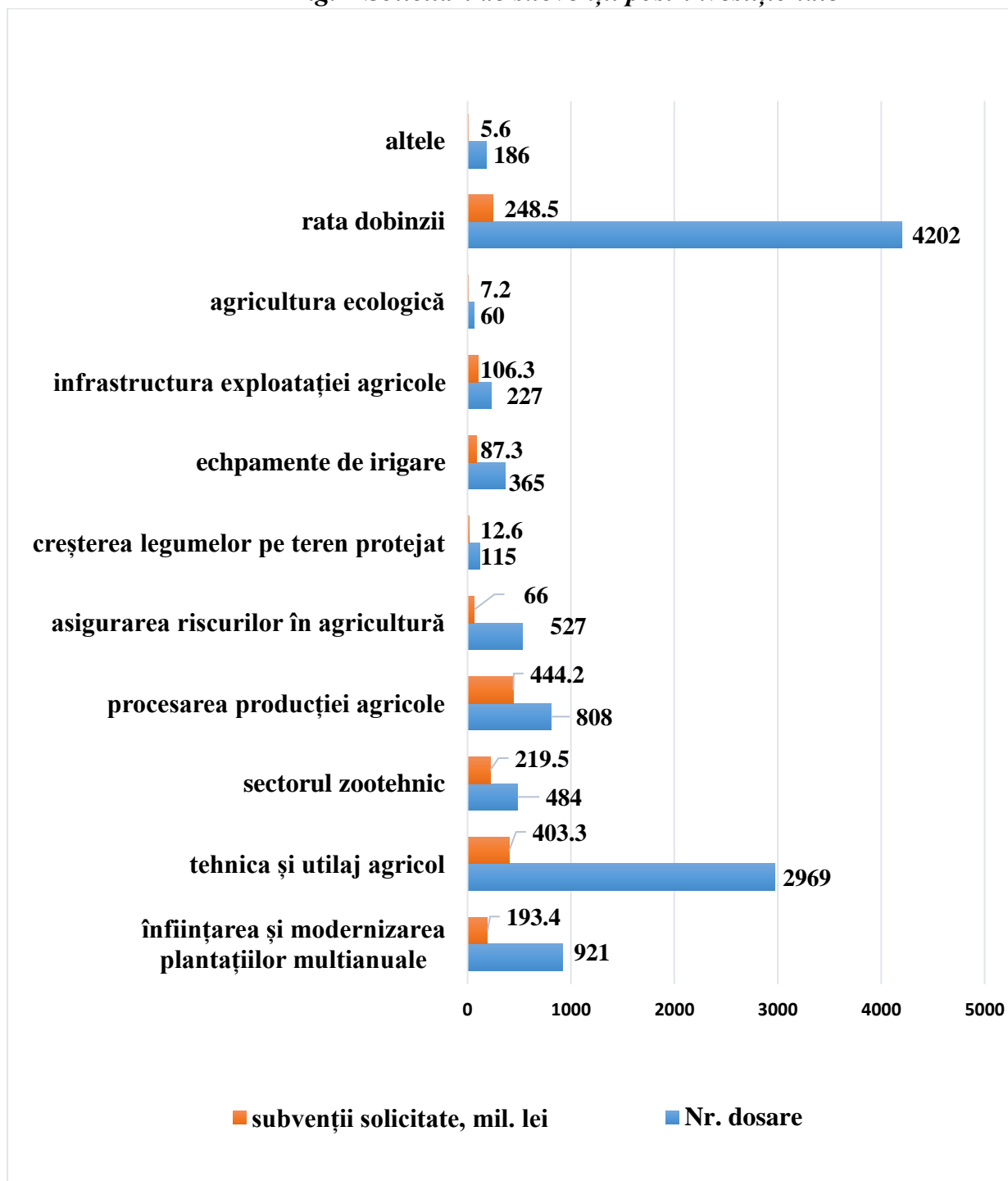
- rambursarea parțială a ratei dobânzilor la creditele accesate de către producătorii agricoli, au fost recepționate 4202 cereri de acordare a sprijinului financiar cu suma subvenției solicitate de 248,5 mil. lei ceea ce constituie, **13,9%** din valoarea subvențiilor solicitate.

- stimularea investițiilor în **înființarea, modernizarea plantațiilor multianuale și defrișarea celor neproductive**. În acest sens, AIPA a recepționat 921 cereri de acordare a sprijinului financiar cu suma subvenției solicitate de 193,4 mil. lei sau **10,8%** din valoarea totală a subvențiilor solicitate;

- în dezvoltarea **sectorului zootehnic**, au fost recepționat 484 cereri de acordare a sprijinului financiar dintre care 395 cereri pentru stimularea investițiilor în renovarea fermelor zootehnice (suma subvenției solicitate –

179,1 mil. lei) și 89 cereri pentru procurarea animalelor de prăsilă în sumă de 40,4 mil. lei. Ponderea subvențiilor solicitate pentru achiziționarea animalelor și renovarea fermelor zootehnice constituie **12,2%**.

Fig. 2 Solicitări de subvenții post-investiționale

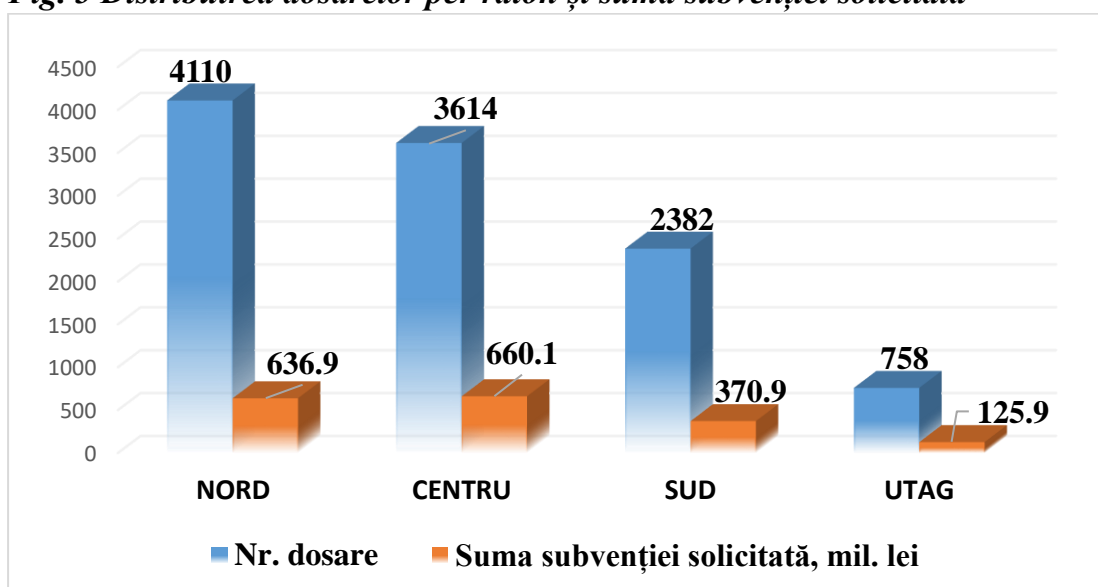
Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2022

Analizând solicitările de subvenții **după zonele geografice** putem constata:

a) în anul 2022, cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în zona de nord a republicii (4110 dosare recepționate cu subvenția solicitată în valoare de 636,9 mil. lei), fiind urmată de zona centru (3614 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 660,1 mil. lei) și zona de sud (2382 dosare depuse cu subvenția solicitată în valoare de 370,9 mil. lei).

b) la nivel regional, în sudul republicii cele mai multe solicitări de subvenții au fost înregistrate în raionul Cahul (522 dosare în sumă de 78,3 mil. lei). Pentru zona centru, cele mai multe investiții au fost efectuate în raionul Orhei (529 dosare în sumă de 78,7 mil. lei) iar în zona nord – Briceni (543 dosare în sumă de 91,6).

Fig. 3 Distribuția dosarelor per raion și suma subvenției solicitată

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2021

În anul 2022 au fost operate modificări și la clasificarea producătorilor agricoli după categoria producătorilor agricoli **micro, mici, mijlocii și mari**. Astfel, conform noțiunilor vizate în Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural:

producător agricol **micro** – producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință până la 2 hectare de teren agricol arabil și/sau până la 1 hectar de teren ocupat de culturi perene sau 1 hectar de legume în câmp deschis, sau 0,1 hectare de legume pe teren protejat ori până la 40 de capete de bovine sau 50 de capete de porcine, ovine/caprine și, în orice caz, nu

depășește criteriile stabilite pentru întreprinderea micro prin Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;

producător agricol **mic** – producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință de la 2 până la 10 hectare de teren agricol arabil și/sau de la 1 până la 3 hectare de terenuri ocupate de culturi perene sau de la 1 până la 3 hectare de legume în câmp deschis, sau de la 0,1 până la 0,3 hectare de legume pe teren protejat ori de la 41 până la 100 de capete de bovine sau de la 51 până la 2000 de capete de porcine, sau de la 51 până la 150 de capete de ovine/caprine și, în orice caz, nu depășește criteriile stabilite pentru întreprinderea mică prin Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;

producător agricol **mijlociu** – producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință de la 10 până la 75 de hectare de teren agricol arabil și/sau de la 3 până la 15 hectare de terenuri ocupate de culturi perene sau de la 3 până la 5 hectare de legume în câmp deschis, sau de la 0,3 până la 1 hectar de legume pe teren protejat ori de la 101 până la 250 de capete de bovine sau de la 2001 până la 10000 de capete de porcine, sau de la 151 până la 450 de capete de ovine/caprine și, în orice caz, nu depășește criteriile stabilite pentru întreprinderea mijlocie prin Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii;

producător agricol **mare** – producător agricol care deține cu drept de proprietate sau posesie și folosință mai mult de 75 de hectare de teren agricol arabil și/sau mai mult de 15 hectare de terenuri ocupate de culturi perene sau mai mult de 5 hectare de legume în câmp deschis, sau mai mult de 1 hectar de legume pe teren protejat ori peste 250 de capete de bovine sau peste 10000 de capete de porcine, sau peste 450 de capete de ovine/caprine.

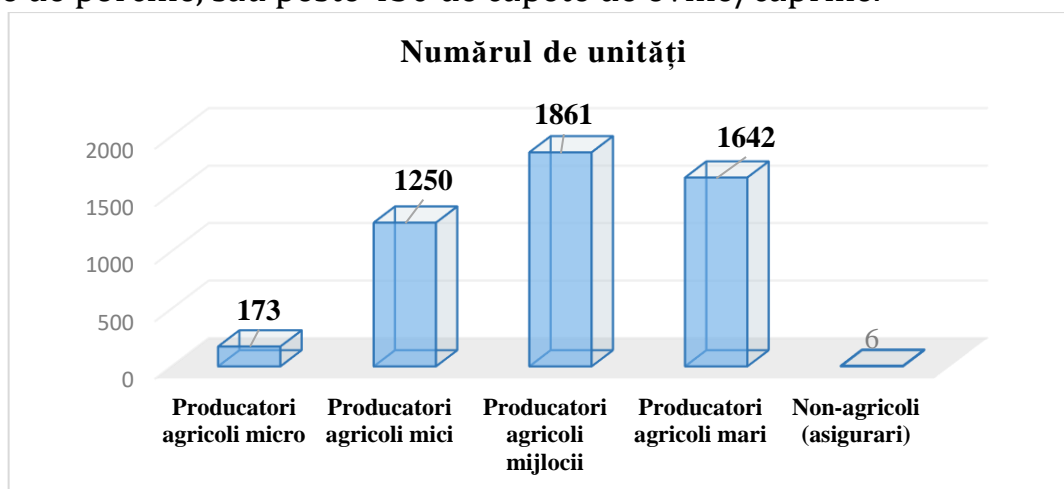
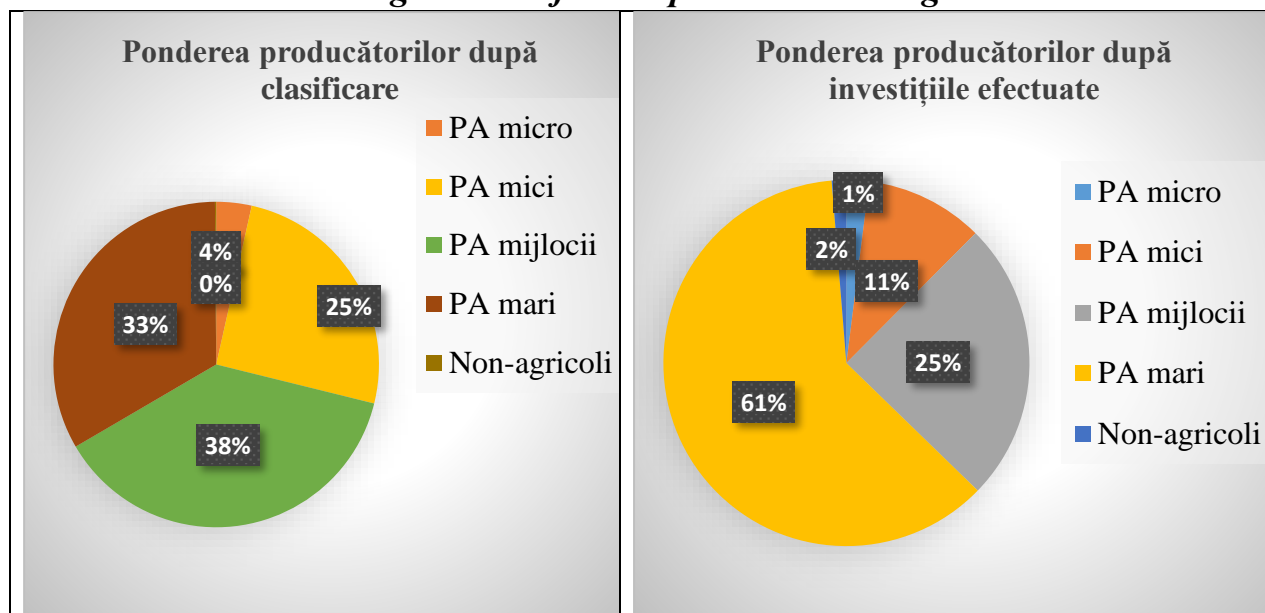

Fig. 4 Clasificarea beneficiarilor de subvenții conform prevederilor Legii nr. 276/2016
 Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2022

Pe parcursul anului de subvenționare, **4932 producători agricoli unici** au efectuat investiții în agricultură și ramurile conexe a acestuia în sumă de 5680,0 mil. lei și au solicitat subvenții post-investiții în sumă de 1793,7 mil. lei. Numărul solicitanților unici, în anul 2022 a sporit cu 324 unități sau cu 7% mai mult față de solicitanții de subvenții unici din anul 2021. Clasificarea acestora, după categoriile atribuite, se expune mai jos.

Din totalul solicitărilor de subvenții, numărul producătorii agricoli micro a cifrat 173 entități economice, care au declarat investiții de 113 mil. lei și au solicitat subvenții în sumă de 33,8 mil. lei. Ponderea producătorii agricoli micro din totalul subvențiilor solicitate în anul 2022 constituie 1,9%.

Fig. 5. Clasificarea producătorilor agricoli

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2022

Din totalul solicitărilor de subvenții, numărul producătorii agricoli mici a cifrat 1250 entități economice, care au declarat investiții, în sumă de 594,2 mil. lei și au solicitat subvenții în sumă de 222,4 mil. lei. Ponderea producătorii agricoli mici constituie 12,4% din totalul subvențiilor post-investiții solicitate de către producătorii agricoli.

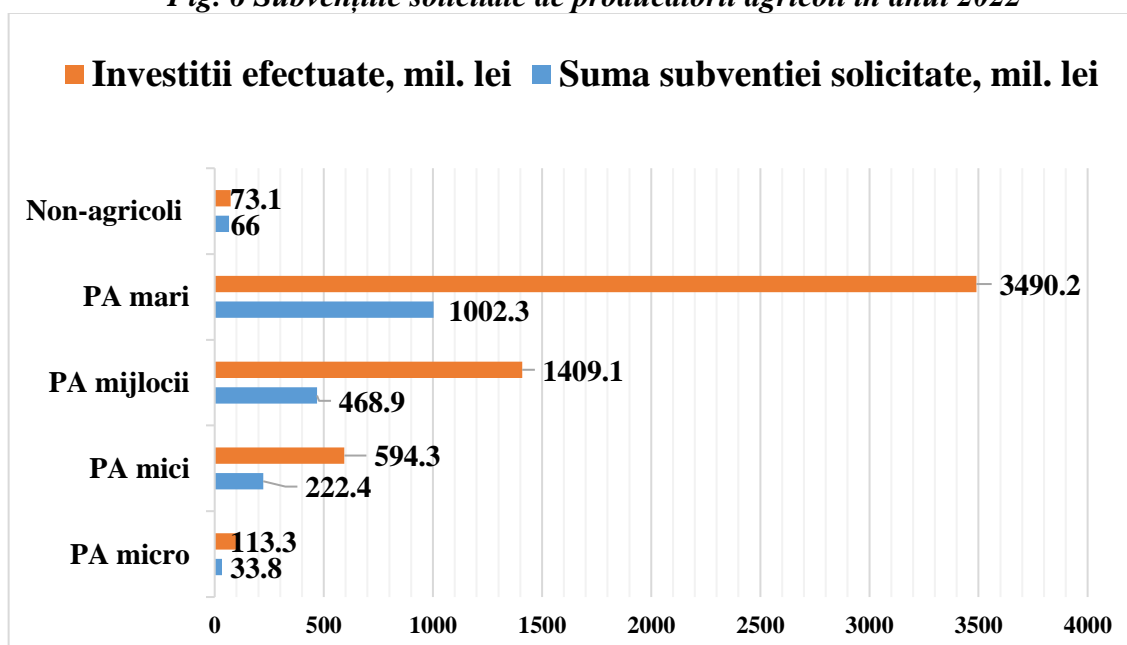
Numărul producătorii agricoli mijlocii, în anul 2022 a cifrat 1861 entități economice, obținând întâietate în clasament și care au declarat investiții, în sumă de 1409,1 mil. lei și au solicitat subvenții în sumă de 468,9 mil. lei. Ponderea producătorii agricoli mijlocii constituie 26,1% din totalul subvențiilor post-investiții solicitate de către producătorii agricoli.

Numărul producătorii agricoli mare, în anul 2022 a cifrat 1642 entități economice, care au declarat investiții, în sumă de 3490,2 mil. lei și au solicitat

subvenții în sumă de 1001,3 mil. lei. Ponderea producătorii agricoli mari constituie 55,9% din totalul subvențiilor post-investiții solicitate de către producătorii agricoli.

De asemenea, în anul 2022, au beneficiat de subvenții și 6 entități economice ce desfășoară altă activitate decât agricultură și anume companiile de asigurări. Acestea au solicitat subvenții pentru producătorii agricoli și crescătorii de animale care au asigurat atât terenurile agricole cât și animalele de riscurile din agricultură. Suma subvenției solicitate de aceștia a constituit 66% sau 3,7% din totalul subvențiilor post-investiții solicitate.

Fig. 6 Subvențiile solicitate de producătorii agricoli în anul 2022

Sursa: SIA ESBS al AIPA la situația din 31 decembrie 2022

Astfel, din cele relatate putem constata că accesările/solicitările de subvenții a producătorilor agricoli este în creștere. În anul 2022, cele mai multe investiții le-au efectuat producătorii agricoli mari și urmează să acceseze 55,9% din totalul subvențiilor solicitate.

Tabelul 1

Forme organizatorica-juridică	2022		
	Nr.	Valoarea investițiilor declarate, mil. lei	Sume subvențiilor solicitate, mil. lei
Asociație obștească	7	14,3	10,9
Cooperativă agricolă de producție	57	91,5	30,0
Cooperativă de întreprinzător	38	169,5	60,3
Firmă de producție și comerț	14	24,3	9,1

Gospodărie țărăneasă	2745	1446,0	473,2
Întreprindere de stat	1	0,2	0,05
Întreprindere individuală	66	57,6	19,8
Societate cu răspundere limitată	1958	3700,2	1088,6
Societate pe acțiuni	46	176,4	101,4
TOTAL	4932	5680,0	1793,9

Conform datelor prezentate de către solicitanții de subvenții, în tabelul de mai sus sunt indicați beneficiarii de subvenții după forma organizatorică juridică ce au accesat subvenții în perioada de raport, după cum urmează:

- cea mai mare pondere a subvențiilor sunt accesate de SRL (Societate cu Răspundere Limitată) care, în anul 2022, au solicitat subvenții în sumă de 1088,6 mil. lei, sau 60,7% din valoarea FNDAMR, fiind urmată de GȚ (Gospodăriile Țărănești) care au solicitat subvenții în sumă de 473,2 mil. lei sau 26,4% din valoarea FNDAMR.

- după numărul entităților beneficiari de subvenții, se constată cu certitudine că GȚ sunt în topul beneficiarilor de subvenții care, în anul 2022 cifrează 2745 entități, sau 55,7% din totalul solicitanților de subvenții;

- sporește numărul CAP (Cooperative Agricole de Întreprinzători), care prin procesul de cooperare își dezvoltă afacerea și devin mai competitivi. Cooperarea producătorilor este soluția optimă pentru a îmbunătăți comerțul agricol, prin asigurarea calității și cantității de producție la preț competitiv de piață și prin sporirea capacității de negociere a producătorilor agricoli. Totodată, procesul real de creare și dezvoltare a cooperativelor rămâne a fi unul lent.

III. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.507/2018 (SUBVENȚII ÎN AVANS)

În contextul implementării Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a **subvențiilor în avans pentru proiectele start-up anual, 5% sau 87,5 mil. lei** din valoarea FNDAMR, sunt direcționate pentru susținerea tinerilor, femeilor fermier și migranților reveniți de peste hotarele țării ce se lansează pentru prima dată în activități economice.

Astfel, în anul de raport, a fost lansat cel de-al **VIII-lea apel** de depunere a cererilor pentru acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up. În rezultat, conform datelor obținute de la procesarea cererilor, **42 producători** agricoli debutanți au manifestat interes pentru inițierea în afaceri, cu

planificarea investițiilor în sectorul agricol de **peste 61,7 mil. lei** ce vor genera crearea a peste **84 locuri noi de muncă**.

Aportul statului pentru dezvoltarea a 42 de proiecte start-up urmează a fi de peste **25,3 mil. lei, surse disponibile în FNDAMR**.

Și în acest apel femeile fermieri au depus mai multe dosare, astfel că ponderea acestora din totalul dosarelor depuse constituie 52,4% (22 dosare) și 47,6% (20 dosare) din afaceri urmează a fi administrate de tineri fermieri.

Urmare a examinării dosarelor recepționate, Comisia de evaluare și selectare a acceptat spre finanțare **36 proiecte investiționale** ce urmează a fi implementate de producătorii agricoli debutanți ceea ce constituie **86%** din totalul cererilor recepționate iar suma subvenției ce urmează a fi alocată pentru implementarea proiectelor constituie **21,0 mil. lei**.

De la lansarea modalității de subvenționare în avans pentru dezvoltarea proiectelor start-up s-a reușit:

- derularea a 8 apeluri de recepționare a cererilor;
- recepționarea a 249 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de 141,6 mil. lei;
- selectarea spre plată a 201 dosare în sumă de 110,8 mil. lei;
- derularea implementării a 156 proiecte investiționale;
- finalizarea procesului de implementare a 80 proiecte investiționale;
- crearea a peste 350 locuri noi de muncă;
- peste 55% din afaceri sunt administrate de femei – fermier.

În procesul de implementare a proiectelor start-up, beneficiarii s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la demararea cu întârziere a proiectelor investiționale și anume:

- calitatea joasă a planurilor de afaceri elaborate precum și prezentarea datelor defectuoase ce au stat la baza elaborării planului de afaceri;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- reformarea autorităților publice centrale;
- lipsa subdiviziunii din cadrul AIPA responsabilă de examinarea cererilor de alocare a subvențiilor în avans;
- personal insuficient și nestimulator, etc.

IV. ANALIZA PROGRESERILOR ÎNREGISTRATE ÎN IMPLEMENTAREA PREVEDERILOR HOTĂRÂRII GUVERNULUI NR.476/2019 (MĂSURI DESTINATE DEZVOLTĂRII RURALE)

În contextul implementării Hotărârii Guvernului nr.476/2019 pentru aprobarea **Regulamentului privind acordarea subvențiilor pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural din FNDAMR**, anual, din valoarea FNDAMR, pentru fiecare măsură în parte au fost direcționate până la 5% pentru acordarea subvențiilor în avans. Sursele financiare sunt direcționate spre implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii localităților, dar și diversificarea activităților non-agricole, iar subiecții ai subvențiilor în avans sunt atât autoritățile publice locale cât și entități economice cu profil non-agricol.

În anul curent, în cadrul celui de-al IV-lea apel, unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi au depus mai multe dosare, astfel ponderea acestora din totalul dosarelor recepționate constituie **96,2% (203 dosare) și doar 3,8 (8 dosare)** din proiectele investiționale urmează a fi implementate de entități economice din mediul rural care creează sau dezvoltă activități non-agricole.

În acest sens, Comisia de Evaluare și Selectare a evaluat și selectat proiectele investiționale depuse de autoritățile publice locale și entitățile juridice. În cadrul ședințelor Comisiei s-a decis selectarea proiectelor investiționale, în ordine descrescătoare, conform punctajului acumulat, în limita fondului disponibil.

Astfel, au fost aprobate spre finanțare proiectele investiționale:

- Măsura 1 „Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii economice rurale” – 13 proiecte investiționale, unde suportul statului va constitui cca 23,6 mil. de lei;
- Măsura 2 „Dezvoltarea localității rurale” - 164 proiecte investiționale, subvențiile fiind de cca 139,5 mil de lei;
- Măsura 3 „Diversificarea economiei rurale prin activități non-agricole” - 1 proiect investițional, suportul financiar din FNDAMR constituind 0,5 mil. lei.

Până la moment au fost lansate patru apeluri de recepționare a cererilor de acordare a subvenției în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural, în cadrul căruia au fost:

- derularea a 4 apeluri de recepționare a cererilor;
- recepționarea a 606 dosare de solicitare a subvenției în avans în sumă de 758,4 mil. lei;
- selectate spre finanțare - 365 dosare în sumă de cca 316 mil. lei;
- achitate I tranșă - 166 dosare în sumă de 84,7 mil. lei;
- proiecte implementate - 116 în sumă de 94,3 mil. lei.

Cumulativ, urmare a implementării proiectelor în Republica Moldova vor fi:

- ✓ construcția/reabilitarea/modernizarea drumurilor pe o lungime de 38,6 km;
- ✓ construcția sistemului de apeduct pe o lungime de 63,9 km;
- ✓ extinderea sistemului de canalizare cu o lungime de 13,4 km;
- ✓ iluminat stradal pe o lungime de 65,1 km;
- ✓ construcția/reconstrucția clădirilor publice (8 grădinițe; 12 case de cultură, alte edificii - 13);
- ✓ achiziționarea pentru 4 localități a seturilor de instrumente muzicale și costume de port popular;
- ✓ construcția a 5 piețe agricole;
- ✓ achiziționarea de vehicule pentru întreținerea spațiilor verzi sau de dezăpezire - 213 proiecte;
- ✓ beneficiari finali ce vor beneficia de proiectele implementate - 294319 persoane.

În procesul de implementare a proiectelor APL s-au confruntat cu mai multe impedimente care duc la demararea cu întârziere a proiectelor investiționale și anume:

- tergiversarea procedurii de achiziție prin care are loc achiziționarea bunurilor și serviciilor;
- majorarea prețurilor de achiziție pentru bunurile și serviciile necesare pentru implementarea proiectelor;
- înregistrarea anevoioasă a contractelor de achiziție la Trezoreria de Stat;
- deschiderea contului unic trezorerial către finele anului 2022;
- reformarea autorităților publice centrale;
- personal insuficient și nestimulatori, etc.

V. ALOCAREA PLĂȚILOR DIRECTE PER CAP DE ANIMAL (HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 836/2020)

În temeiul Ordinului Ministrului agriculturii și industriei alimentare nr. 56 din 29 martie 2022, în perioada 4 aprilie – 10 iunie 2022, AIPA a demarat procesul de recepționare a cererilor de acordare a plăților directe per cap de animal.

Plata directă per cap de animal se acordă o singură dată pe an, pentru deținătorii de animale cu specia bovine, ovine, caprine.

În acest sens, *conform datelor procesate*, AIPA a recepționat 497 cereri de acordare a plăților directe per cap de animal în creștere cu 20% (+81) față de numărul dosarelor recepționate în anul 2021, dintre care 220 – pentru deținătorii de bovine, 164 – ovine și 113 - deținătorii de caprine.

În acest an, de plăți directe per cap de animal urmează să beneficieze 379 deținători de animale unici, în creștere față de anul 2021 cu 57 unități.

Analizând solicitările de subvenții la nivel teritorial putem constata cele mai multe cereri de solicitare a plăților directe au fost depuse de producătorii agricoli din raioanele **Hîncești** (64 cereri), **Glodeni** (30 cereri), **Soroca și Taraclia** (a câte 29 cereri per raiona) Sîngerei și Orhei (a câte 20 cereri per raion), etc.

În anul 2022 au fost alocate ca plăți directe per cap de animal de cca 150,2 mil. lei ce au contribuit la stimularea creșterii și întreținerii, a:

- **17 445 bovine** (dintre care 3831 - junci peste 12 luni, 11 326 vaci din rase specializate pentru producția de lapte și mixte și 2288 vaci din rase specializate pentru producția de carne) fiind achitate ca plăți directe 125,9 mil. lei pentru 210 beneficiari;

- **36 044 ovine** (dintre care 3 053 - mioare peste 12 luni, 31 444 oi din rase specializate pentru producția de lapte și mixte și 1 547 oi din rase specializate pentru producția de carne) fiind achitate ca plăți directe 17,4 mil. lei pentru 161 beneficiari;
- **14 668 caprine** (dintre care 714 - căprițe peste 12 luni și 13 954 capre) fiind achitate ca plăți directe 7,0 mil. lei pentru 108 beneficiari.

V. RAMBURSAREA ACCIZEI LA MOTORINĂ (HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 275/2022)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 275/2022 a fost aprobat Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru compensarea parțială a accizelor la motorina utilizată de producătorii agricoli în anul 2022.

Astfel, din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural 200 mil. lei au fost direcționate pentru compensarea a 100% din acciza la motorină sau 2985 lei pentru producătorii mici și mijlocii dar și entitățile din zootehnie și compensarea parțială – 30% din acciza la motorină sau 894 lei per tonă.

Pe parcursul anului **2022 AIPA a recepționat 3977** cereri prin care se acordă rambursarea accizei la motorină pentru **2589 producători agricoli unici**.

În rezultat AIPA a debursat pe contul producătorilor agricoli **115,0 mil. lei ce au rambursat acciza la motorină** utilizată pentru:

- sectorul vegetal a fost rambursată acciza în sumă de 109,38 mil. lei pentru utilizarea a 50588,7 mii kg motorină conform Normelor medii anuale de consum al motorinei expuse în anexa 3 a HG nr. 275/2022;
- sectorul **zootehnic a fost rambursată acciza în sumă de 5,57 mil. lei** pentru utilizarea a 2679,8 mii kg motorină conform Normelor medii anuale de consum al motorinei expuse în anexa 3 a HG nr. 275/2022 per cap de animal.

VI. PROGRAMUL LEADER (HOTĂRÂREA GUVERNULUI NR. 275/2022)

În premieră, începând cu anul 2022, Grupurile de Acțiune Locală din Republica Moldova pot accesa subvenții din sursele Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și a Mediului Rural, conform prevederilor Legii nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural. Pentru implementarea Programului LEADER se alocă un cuantum de până la 5% din valoarea Fondului ceea ce în anul 2022 a constituit 86,8 mil. lei.

În cadrul apelului au fost recepționate 40 de solicitări de acordare a subvențiilor, drept rezultat, în temeiul punctajului cumulativ obținut, au fost selectate 40 grupuri de acțiune locală și aprobate 40 strategii de dezvoltare locală.

În conformitate cu suma prevăzută în FNDAMR, Ministerul a aprobat pentru finanțare, în limita disponibilă, 37 grupuri de acțiune locală cu suma totală de 173,6 mil. lei pentru perioada anilor 2022-2023, respectiv, a câte 86,8 mil. lei pentru fiecare an calendaristic.

Pe parcursul lunilor august-octombrie a anului precedent, GAL-urile au desfășurat 38 apeluri de selectare a cererilor de finanțare, în rezultatul cărora au fost recepționate 703 proiecte investiționale. Astfel, GAL-urile au prezentat Agenției rapoartele privind desfășurarea apelurilor locale și 555 de proiecte investiționale propuse spre examinare și aprobare finală.

În rezultatul examinării dosarelor de către Grupul de lucru privind implementarea Programului LEADER (grup de lucru constituit în cadrul AIPA) a constatat că doar 10% din dosare recepționate sunt conforme. În acest context au fost întocmite și expediate solicitanților de subvenții, notificări privind înlăturarea neconformităților în termeni rezonabili.

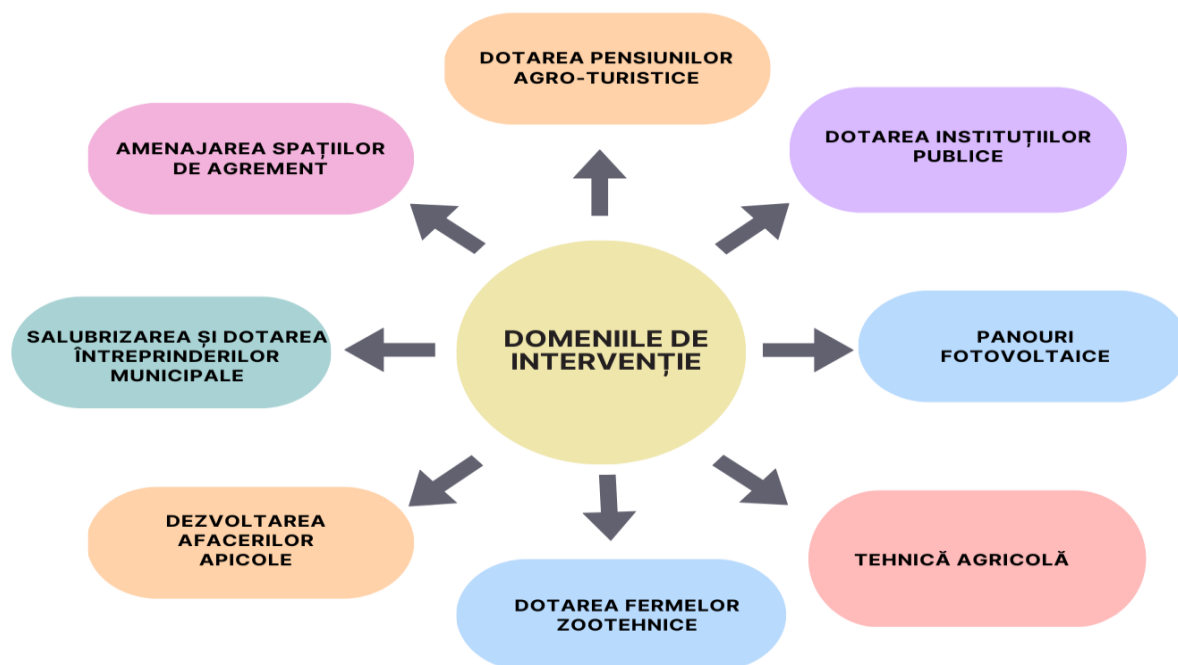
În rezultatul înlăturării neconformităților:

- 485 de proiecte investiționale au fost aprobat spre finanțare;
- 44 proiecte investiționale au fost declarate neeligibile;
- 24 au fost retrase de către solicitanții de subvenții;
- 2 proiecte investiționale în proces de respingere.

Prin intermediul Programului LEADER, AIPA susține implementarea strategiilor de dezvoltare locală ale grupurilor de acțiune locală și crearea oportunităților de dezvoltare rurală punând bazele identificării nevoilor locale, consolidării capacității de dezvoltare în vederea conservării patrimoniului rural

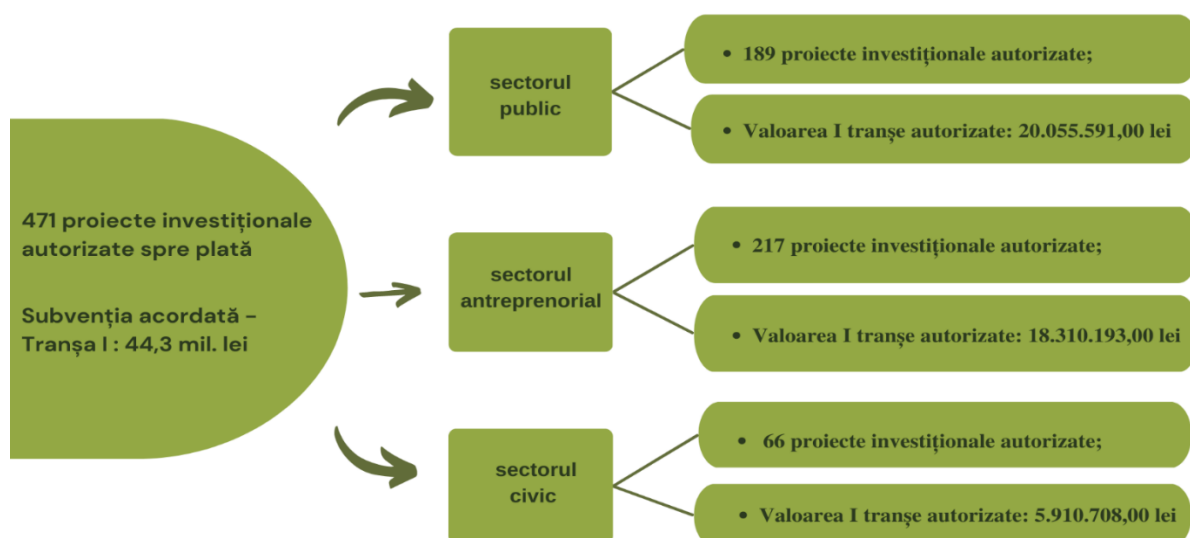
și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale.

Fig. 7 Domenii de intervenție finanțate de AIPA în anul 2022

În anul 2022 au fost semnate 476 contracte de finanțare privind acordarea subvenției în avans pentru dezvoltare locală prin implementarea Programului LEADER. Conform prevederilor pct. 90, 92 – 93 din HG nr. 277/2022, a fost autorizată spre plată prima tranșă a subvenției pentru 471 de proiecte investiționale, valoarea acesteia fiind 44,3 mil. lei.

Fig. 8. Proiecte finanțate de AIPA pentru abordarea LEADER

VIII. DEZVOLTAREA PLATFORMEI DE SERVICII ELECTRONICE

În perioada de raportare în contextul implementării unui nou instrumentul de acordare a **plăților în avans pentru proiectele investiționale de îmbunătățiri funciare**, în baza HG nr.985/2020 cu privire la aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele investiționale de îmbunătățiri funciare întru implementarea *Programului de îmbunătățiri funciare în scopul asigurării managementului durabil al resurselor de sol pentru anii 2021-2025*, a fost inițiat crearea unui **modul nou** ce va oferi posibilitatea gestionării surselor financiare alocate, precum și posibilitatea de introducere a datelor relevante procesului de autorizare dar și generarea de rapoarte primare necesare activității.

De asemenea, întru implementarea Hotărârii Guvernului nr. 275/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de repartizare a mijloacelor Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural pentru compensarea parțială a accizelor la motorina utilizată de producătorii agricoli în anul 2022 a fost elaborat un **modul nou** ce oferă posibilitatea gestionării surselor financiare alocate pentru rambursarea accizei la motorină, precum și posibilitatea de introducere a datelor relevante procesului de autorizare dar și generarea de rapoarte primare.

Totodată, ca urmare a diversificării instrumentelor de acordare a suportului financiar au fost întreprinse măsuri privind mărirea spațiului de stocare al *Sistemului informațional „Evidența solicitanților și beneficiarilor de subvenții”*, destinat înregistrării, păstrării, prelucrării, utilizării informațiilor cu privire la solicitanții de subvenții, din momentul înregistrării acestora și până în momentul arhivării datelor.

IX. PROMOVAREA POLITICII DE SUBVENȚIONARE

În perioada 11 – 21 aprilie 2022, AIPA a desfășurat o serie de sesiuni de informare pe întreg teritoriul Republicii Moldova cu privire la modificările operate la Hotărârea Guvernului nr. 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor FNDAMR, proiectele de îmbunătățire funciară, precum și despre procedura de depunere a dosarelor pe celelalte mecanisme de simulare.

În perioada de referință, s-au desfășurat 35 sesiuni de informare la care au fost invitați să participe producătorii agricoli dar și reprezentanții autorităților publice locale. În cadrul seminarelor desfășurate s-a ținut cont de următoarele principii:

Colaborare;

Comunicare;

Conlucrare;

Transparență

Echipele AIPA au oferit suport informațional detaliat cu privire la măsurile de sprijin financiar și posibilitățile financiare acordate din fondul de subvenționare producătorilor agricoli, reprezentanți ai autorităților publice locale. Totodată, s-au oferit detalii privind respectarea criteriilor de eligibilitate pentru obținerea acestui suport financiar din partea statului, precum și îndeplinirea tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile Regulamentului de subvenționare.

Un moment important în campania de informare, a fost îndeplinirea de către participanți a chestionarului prin care s-a evaluat gradul de satisfacție a părților interesate. Astfel, au fost colectate date pe un eșantion de 1523 de respondenți, participanți în cadrul sesiunilor de informare.

Totodată, în cadrul anului 2022, au fost elaborate 134 comunicate de presă privind activitatea Agenției care au fost plasate atât pe pagina oficială web a Agenției precum și pe pagina de socializare Facebook.

Cu suportul producătorilor agricoli, prin intermediul secțiilor/serviciilor teritoriale ale AIPA, au fost realizate, plasate și distribuite **15 istorii de succes** privind subvenții accesate prin mecanismele de „subvenții post-investiționale”, „subvenții în avans – proiecte start-up” și „subvenții în avans – dezvoltarea rurală”. Istoriile de succes a beneficiarilor de subvenții pot fi accesate la linkul: <http://aipa.gov.md/ro/content/istorii-de-succes-2022>

X. REZULTATELE MONITORIZĂRII BENEFICIARILOR DE SUBVENȚII

Monitorizarea investițiilor subvenționate, pentru o perioadă de până la 5 ani, vine din necesitatea respectării criteriilor de eligibilitate, precum și de îndeplinire a tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile declarației pe propria răspundere a solicitantului de subvenții. Procedura de monitorizare se efectuează cu scopul

colectării informațiilor care să confirme respectarea de către beneficiar a următoarelor obligații:

- de a nu înstrăina/transmite în folosință sub nici o formă investiția supusă subvenționării;
- de a nu casa, defrișa plantațiile multianuale, conform perioadelor de timp specificate.

În contextul implementării acestei acțiuni a fost elaborat și aprobat graficul inspecțiilor planificate pentru anul 2022, cu indicarea măsurilor de sprijin care urmează a fi monitorizate pe fiecare lună a anului separat. Graficul inspecțiilor planificate poate fi accesat la linkul: <http://aipa.gov.md/ro/grafic-postinspectii>

În perioada de raport a fost efectuată din oficiu verificarea post-investițională prin evaluarea dosarelor de subvenționare a 6730 de producători agricoli și 6 Grupuri de Producători. Totodată, au fost efectuate verificări la fața locului pentru 320 entități. Ireregularitățile constatate de subdiviziunea monitorizare post-achitare, sunt stabilite în procesele verbale de constatare a iregularităților.

În urma misiunilor desfășurate, Direcția Juridică din cadrul Agenției analizează iregularitățile, gradul de încălcare ale acestora precum și să stabilească procedura de recuperare a mijloacelor financiare alocate în formă de subvenții, conform procedurii noi descrisă în Codul administrativ.

În urma activității de monitorizare postinspecție, rezultatele ne demonstrează că cele mai frecvente iregularități identificate au fost:

- ✓ înstrăinarea terenurilor pe care s-a efectuat investiția;
- ✓ defrișarea plantației supusă subvenționării;
- ✓ înstrăinarea bunurilor supuse subvenționării;
- ✓ intrarea în proces de insolvență a entităților economice etc.

De asemenea, Serviciul antifraudă în cadrul AIPA, are ca obiectiv primar monitorizarea continuă a riscurilor de fraudă, a înregistrat și efectuat, în perioada de raportare 114 misiuni de evaluare a riscurilor de fraudă la dosare de subvenționare.

Pe parcursul perioadei de referință din cele 114 dosare examinate au fost constatate: 11 dosare declarate neeligibile, 10 dosare au fost recalulate sumele subvenției solicitate, pe un dosar inițiat proces de restituire și 1 agent economic propus spre a fi inclus în lista de interdicție a beneficiarilor de subvenții.

Totodată au fost ridicate din arhiva AIPA dosare în baza demersurilor instituțiilor solicitate cu suportul a serviciului administrativ, fiind efectuate copii autentificate și expediate în adresa destinatarului. Conform ordonanței de ridicare au fost ridicate din arhiva AIPA 1 dosar care a fost transmisă către CNA în vederea examinării acțiunilor solicitanților și a actelor prezentate în scopul obținerii suportului financiar.

Potrivit datelor preliminare, în rezultatul acțiunilor întreprinse nu a fost admisă delapidarea fondului de subvenționare cu o sumă de circa 6 675 443 lei.

Nereguli/disfuncționalități întâmpinate în cadrul acțiunilor de verificare:

- Lipsa dreptului de posesie asupra terenului pe care s-a efectuat investiția;
- Tehnică procurată și depusă la subvenționare cu anul producerii care nu se încadrează în prevederile cadrului normativ;
- Includerea costurilor materialelor neeligibile în fișa de calcul a subvenției;
- Linia de alimentare cu energie electrică fiind pusă în funcțiune înaintea anului de subvenționare;
- Utilaje și echipament tehnologic asamblate din componente uzate;
- Utilaje care nu se regăsesc în anexele cadrului normativ și nu pot fi supuse subvenționării;
- Înstrăinarea tehnicii agricole subvenționate anterior;
- Modificarea facturilor fiscale în scopul încadrării în criteriile de eligibilitate;
- Includerea în dosarul de subvenționare a unor suprafețe care nu au fost defrișate.

Pentru prevenirea și combaterea fraudelor neregulile constatate au fost puse în discuții cu reprezentanții secțiilor teritoriale astfel solicitându-se pe această cale să se atragă atenția la actele cu nereguli și să se intensifice verificările dosarelor la aspectele ce țin de suprafața deținută în realitate, datele din sistemul electronic în vederea excluderii neregulilor, etc.

XI. ASIGURAREA IMPLEMENTĂRII PROGRAMELOR DE SPRIJIN FINANCIAR DIN PARTEA DONATORILOR EXTERNI

În conformitate cu **Ordinul MAIA nr. 167 din 4 octombrie 2022**, a fost lansat I-ul apel de depunere a dosarelor în cadrul relansării Programului de granturi post investiționale „Managementul durabil al terenurilor”, a

Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (Proiectului Agricultura Competitivă - MAC-P ,finanțat de Banca Mondială).

Pot beneficia de granturi, producătorii agricoli individuali, care sunt înregistrați în conformitate cu legislația Republicii Moldova, activează în sectorul agricol, au efectuat investiții eligibile și vor prezenta dovada cofinanțării din surse proprii. Valoarea granturilor este 30% din valoarea investiției eligibile, cu un plafon de 10 000 dolari SUA per producător agricol.

În rezultatele apelului desfășurat 34 producători agricoli au fost selectați spre finanțare, dosarele lor fiind analizate și evaluate în strictă conformitate cu criteriile de evaluare aprobate. Valoarea granturilor aprobate fiind de peste **285 mii dolari SUA**. Cea mai mare parte dintre beneficiarii selectați au investit în echipamente No-Till, în sisteme de irigare și în bazine de acumulare a apei. Suprafața totală de aplicare a tehnologiilor și practicilor de management durabil al terenurilor va constitui **cca 5000 ha**.

Totodată, în anul 2022 AIPA a implementat al doilea proiect **Twinning „Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentelor în Republica Moldova”** susținut financiar de UE, care are menirea de a consolida capacitățile instituționale ale MAIA, ANSA și AIPA, prin suport în:

- ajustarea legislația națională ce reglementează politica de calitate și standardele de comercializare pentru animalele vii și produsele de origine animală în conformitate cu cerințele UE;
- suport la elaborare unui nou cadru de politici în conformitate cu politica UE pentru agricultură și dezvoltare rurală, prin prisma Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală 2020 +;
- îmbunătățirea gestionării măsurilor de sprijin dedicate dezvoltării zonelor rurale în conformitate cu standardele și metodologia UE;
- dezvoltarea capacităților de monitorizare și evaluare a structurilor operaționale și elaborarea politicilor bazate pe dovezi incluzive;
- eficientizarea capacităților instituționale ale MAIA, AIPA și ANSA în vederea proiectării și implementării politicilor statului aferente agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare în conformitate cu angajamentele AA/DCFTA.

În perioada de raport mai mulți experți din Austria, Polonia și Lituania au vizitat Agenția și în cadrul întrunirilor s-a discutat despre:

- procedurile interne ale AIPA în implementarea abordării LEADER în Republica Moldova;

- gradul de racordare a procesului de examinare a cererilor de acordare a subvenției în avans pentru îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural cu cel al metodologiei UE;
- elaborarea planului de acțiuni care descriu pașii de elaborare a Sistemului integrat de administrare și control (IACS) precum și părțile interesate ale sistemului;
- verificarea gradului de implementare a AIPA a criteriilor de acreditare pentru ca instituția să poată parcurge misiunea de audit extern.

Perioada de implementare a proiectului a fost de 2 ani (2020-2022) cu un buget de 2 mil. EURO. Parteneri UE în implementarea proiectului Twinning sunt Delegația UE, Austria, Polonia și Lituania.

Pentru AIPA, implementarea proiectului Twinning a contribuit la îmbunătățirea gestionării măsurilor de sprijin dedicate dezvoltării zonelor rurale în conformitate cu standardele și metodologia UE dar și efectuarea unei misiuni externe de audit care a evaluat criteriile de acreditare a instituției pentru a recunoaște agenția ca o Agenție de Plăți la nivelul UE cu posibilitatea de gestionare a fondurilor UE.

XII. MENȚINEREA ȘI ÎMBUNĂȚĂȚIREA SISTEMULUI DE MANAGEMENT ÎN CADRUL AIPA

Pe parcursul anului 2022, au fost operate modificări și îmbunătățiri a tuturor documentelor relevante standardului ISO 9001:2015 – Sisteme de management al calității, ca rezultat al procesului de reorganizare a Agenției din instituție publică în autoritate administrativă. Întru menținerea și îmbunătățirea sistemului de management al calității (ISO 9001:2015) a fost elaborat și aprobat:

- Planul de acțiuni pentru anul 2022 privind implementarea Programului de asigurare a calității al AIPA;
- Registrul riscurilor și oportunităților pentru anul 2022;
- Registrul riscurilor de mituire pentru anul 2022;
- Analiza riscurilor de mituire pentru anul 2022;
- Analiza cerințelor părților interesate pentru anul 2022;
- Analiza de management pentru anul precedent.

Totodată, în scopul promovării unei culturi ce contribuie la descurajarea activităților frauduloase, precum și perfecționării Sistemului de Management anti-mită, a fost elaborat un chestionar ce are drept scop evaluarea gradului de

coruptibilitate al entității. Scopul menținerii și confirmării standardului ISO 37001:2016 este de a demonstra potențialilor și actualilor beneficiari de sprijin financiar din FNDAMR, partenerilor de dezvoltare și donatorilor externi, capacitatea instituției de a administra corect și transparent fondurile transmise în gestiune.

Potrivit politicilor din domeniul antifraudă a fost eficientizată activitatea Agenției prin identificarea și analiza riscurilor de fraudă, apărute în activitatea de gestionare a Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, a mijloacelor alocate din fondurile programelor de asistență externă, cu investigarea și oferirea propunerilor de remediere a acestora.

Pentru menținerea și îmbunătățirea Sistemului de management anti-mită conform prevederilor Standardului ISO 37001:2016 a fost aprobat:

- planul de implementare a Sistemului de management anti-mită;
- analiza funcției de conformitate;
- registrul riscurilor de mituire, etc.

XIII. COOPERAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

În perioada de raport, la data de 28 ianuarie 2022 AIPA a semnat Acordul de cooperare cu *Agenția Națională de Plăți din Lituania (NMA)*. Acordul de colaborare a fost încheiat cu scopul de a reînnoi, de a consolida și de a extinde programul de cooperare care deja există între cele două părți, prin dezvoltarea relațiilor de colaborare pe domenii de interes comun. Obiectivul de bază rămâne a fi dezvoltarea sistemului de sprijin pentru solicitanții de fonduri nerambursabile destinate dezvoltării rurale și segmentului agroindustrial.

În anul de raport, a semnat Acordul trilateral de colaborare între Agenția de Intervenții și Plăți în Agricultură (AIPA), Solidarity Fund PL în Moldova (SFPL) și RNL în Moldova cu privire la implementarea abordării LEADER în Moldova. Ulterior, în scopul dezvoltării parteneriatelor, în data de 16 decembrie 2022, AIPA a semnat **contractul de finanțare cu Reprezentanța Fundației Solidarity Fund** din Polonia în Republica Moldova privind acordarea suportului pentru desfășurarea activităților planificate în cadrul proiectului "Instituționalizarea și promovarea Programului LEADER". Prin intermediul acestui contract de finanțare Solidarity Fund va oferi suport sub formă de informare, conștientizare, ghidare și logistică Grupului de lucru privind

implementarea programului LEADER, precum și achiziționarea materialelor informative și tehnică IT.

XIV. ACȚIUNI ÎNTREPRINSE ÎN SCOPUL DEZVOLTĂRII INSTITUȚIONALE ȘI A SOLUȚIONĂRII PROBLEMELOR IDENTIFICATE ÎN IMPLEMENTĂRII FNDAMR

După volumul dosarelor recepționate de către Agenție (anul 2010 – 1906 de dosare cu 66 de angajați; anul 2017-5643 de dosare (90 angajați); în anul 2022 – peste 12000 (85 angajați), cu același număr de personal, se atestă încălcarea nu doar privind normarea muncii angajaților dar și se impune necesitatea angajaților de a activa după programul de muncă.

Volumul mare de lucru care crește de la an la an, precum și personal insuficient are ca urmare depășirea termenului de examinare a dosarelor, dar și comiterea involuntară a erorilor.

Această constatare a fost stipulată în **Hotărârea Curții de Conduri** (nr. 1/2017 și nr. 74/2019), care a reiterat despre necesitatea majorării numărului de personal în cadrul Agenția sau după caz, crearea unui fond de rezervă ce ar permite contractarea pe perioadă determinată, în perioada aglomerată a anului de subvenționare, a angajaților care ar facilita examinarea cererilor recepționate. Ulterior, prin Hotărârea Curții de Conturi nr. 26/2020, s-a constatat lipsa posibilității de a admite utilizării concediilor anuale ordinare, care pe viitor vor genera situații de suportare a cheltuielilor suplimentare și/sau neprevăzute în bugetul pentru anul bugetar respectiv.

Tot în acest context, conform **Raportului de audit de acreditare a Agenției**, efectuat de experții din cadrul Proiectului TWINNING în cadrul componentei "Sprijin suplimentar pentru agricultură, dezvoltare rurală și siguranța alimentară în Republica Moldova", se recomandă ajustarea structurii organizatorice și divizarea funcțiilor principale pentru a corespunde unei agenții de plăți, conform anexei I la Regulamentul delegat (UE) nr. 907/2014 al Comisiei din 11 martie 2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește agențiile de plăți.

Potrivit statelor de personal, după reorganizare, în Agenție activează: specialiști superiori, specialiști principali, șefi de servicii, șefi de secții, șef de direcții, directori adjuncți și directorul. Conform art. 12, alin. (13) din Legea nr. 270/2018, salariul de bază se calculează prin înmulțirea valorii de referință

stabilite cu coeficientul de salarizare corespunzător clasei de salarizare pentru funcția respectivă. La rândul său, conform art. 10, alin. (1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2022, pentru calcularea, începând cu 1 ianuarie 2022, a salariilor angajaților din sectorul bugetar, în conformitate cu prevederile Legii nr.270/2018, se stabilește valoarea de referință în mărime de 1900 lei.

În această ordine de idei putem constata că, în conformitate cu Legea nr. 270/2018, pentru funcție de execuție în cadrul oficiului central al Agenției - salariul de baza, minimal, conform treptei I de salarizare constituie 6250 lei iar în cadrul secțiilor/serviciilor teritoriale ale Agenției, salariul de bază constituie 5500 lei.

Din cele menționate, se deduce că salariile angajaților Agenției constituie 60% din salariul mediu lunar pe economie, aprobat pentru anul 2022 conform HG nr. 458/2021 (9900 lei). Chiar dacă se vor lua în calcul plățile de stimulare stabilite de cadrul normativ, acestea nu vor ajunge la nivelul unui salariu mediu pe economie. Important este să accentuez că plățile de stimulare nu au un caracter stabil, fapt care provoacă o discriminare salarială între angajații Agenției și alte instituții cu același profil.

Mai mult ca atât, în ultima perioadă se atestă o creștere a fluctuației cadrelor. În pofida eforturilor depuse de managementul Agenției privind dezvoltarea capacităților angajaților instruit inclusiv de partenerii externi, personalul calificat se concediază motivând pe sporirea volumului de lucru, creșterea responsabilității deoarece se implementează diverse mecanisme de subvenționare cu proceduri și procese ce se diferențiază una de alta iar asigurarea calității și corectitudinii examinării dosarelor urmează a fi asigurată transparent și univoc.

Pentru a crește capacitățile de dezvoltare instituțională, racordate la cerințele și metodologia Uniunii Europene prin sporirea eficienței serviciilor publice prestate de către Agenție, este necesar:

- ✓ de îmbunătățit modalitatea de finanțare și întreținere a acesteia, capabilă să asigure independența funcțională:
- ✓ necesitatea majorării numărului de personal în cadrul Agenția sau după caz, crearea unui fond de rezervă ce ar permite contractarea pe perioadă determinată, în perioada aglomerată a anului de subvenționare, a angajaților care ar facilita examinarea cererilor recepționate

✓ Acordarea Agenției „statutului special”, cu stabilirea atribuțiilor de control și aplicarea unei valori de referință de cel puțin 3000 lei sau majorarea claselor de salarizare, etc.

XV. ASPECTE JURIDICE

În perioada de raport, au fost încheiate 21 contracte de locațiune, 1 contract prin COP, 24 contracte de valoare mică, totodată, fiind emise note informative și dări de seamă aferente activității de achiziții desfășurate de AIPA.

Întru implementarea prevederilor Legii 131/2015, a fost elaborat și aprobat Planul de achiziții publice al AIPA pentru anul 2022 precum și ajustată procedura de achiziții publice în cadrul AIPA.

În scopul reprezentării drepturilor și intereselor legitime ale Agenției în instanța de judecată, a fost asigurată reprezentarea instituției în cadrul a 69 litigii. În acest sens, au fost întocmite și prezentate, în termen, 154 acte de procedură necesare; au fost transmise spre executare 4 titluri executorii emise de către instanța de judecată. Totodată, a fost asigurată participarea în cadrul a 214 ședințe de judecată stabilite pe parcursul anului 2022.

Au fost îndeplinite actele de procedură necesare soluționării a **97 proceduri administrative** intentate la cererile prealabile a solicitanților de subvenții care nu au fost de acord cu actele administrative.

În temeiul Acordurilor de rambursare benevolă a subvenției, încheiate între AIPA și a titlurilor executorii emise pe marginea hotărârilor definitive pronunțate în favoarea AIPA beneficiarii de subvenții au încheiat acorduri de **rambursare benevolă în sumă totală de 6 822, mii lei.**

XVI. ACTIVITATEA AUDITULUI INTERN

În perioada de raport, Serviciul audit intern a AIPA a efectuat 3 misiuni de audit intern planificate și 2 misiuni ad-hoc, cu referire la:

- evaluarea sistemului de management anti-mită și corespunderea activității cerințelor standardului ISO 37001:2016 și asigurarea funcționalității standardului de management al calității ISO 9001:2015;
- asigurarea conformității procesului de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start - up în perioada anilor 2020 – 2021;

- evaluarea procesului de evidență și gestionare a mijloacelor fixe și bunurilor materiale;
- evaluarea procesului de gestionare a FNDAMR în perioada anilor 2019-2021 prin prisma asigurării cu resursele umane necesare;
- evaluarea implementării planurilor de recunoaștere de către grupurile de producători agricoli în conformitate cu cerințele legislației în vigoare.

Ca rezultat, 100% din recomandările oferite în proiectul raportului de audit au fost acceptate de conducere fiind aprobate 5 planuri de acțiuni privind implementarea recomandărilor aferente misiunilor de audit de asigurare realizate.

Cu suportul Serviciului audit intern din cadrul Agenției, a fost desfășurată instruirea angajaților noi (12 angajați) AIPA cu privire la implementarea și menținerea Standardelor Internaționale ISO 9001:2015 și ISO 37001:2016, totodată fiind efectuată și misiunea de audit intern pentru toate subdiviziunile structurale ale AIPA conform recomandărilor experților externi.

Pe 26 ianuarie 2022, auditorul intern a participat on-line la Conferința anuală în domeniul controlului financiar public intern cu genericul: **"Controlul intern managerial-roluri și coeziuni"**, eveniment de nivel național, organizat de Ministerul Finanțelor din Republica Moldova, care are ca scop mediatizarea și promovarea conceptului de control intern managerial, audit intern și răspundere pentru buna guvernare.

În perioada 09 – 11.06.2022, au participat în format on-line la instruirea continua a auditorilor la centrul AFAM, unde au fost instruiți cu privire la organizarea și documentarea operațiunilor în contabilitatea entității iar la 23.09.2022 participarea la Instruirea privind utilizarea platformei E-Document.

În data de 28.07.2022 SAI a participat la atelierul de lucru organizat de Auditul intern al MAIA privind situația cu auditul intern în subdiviziunile ministerului.

În data de 02.12.2022 s-a participat la Conferința anuală în domeniul auditului intern cu tematica „Auditul îmbrățișează viitorul-schimbarea rămâne unica constantă”, organizată de Ministerul Finanțelor cu suportul Academiei Naționale de Finanțe și Economie a Ministerului Finanțelor al Regatului Tarilor de Jos iar în perioada 01-03.12.2022 la cursurile de instruire continuă a auditorilor, organizate de centrul CIPAM.

Totodată, au avut un șir de ședințe cu experții proiectului Twinning unde au fost discutate condițiile de acreditare a unei agenții de plăți la standardele

europene, care sunt impedimentele întâlnite, dar soluțiile ce ar duce la înlăturarea acestora.

XVII. ACTIVITĂȚI PLANIFICATE PE TERMEN SCURT

- Reorganizarea instituției care va prevedea crearea de subdiviziuni noi pentru a implementa corect sursele financiare alocate spre administrare, fortificarea celor existente dar și majorarea nivelului de salarizare a instituției;
- Fortificarea capacităților angajaților AIPA prin asigurarea instruirilor specializate necesare;
- Identificarea surselor financiare suplimentare pentru majorarea FNDAMR;
- Alocarea surselor financiare pentru dezvoltarea în cadrul AIPA a serviciilor IT - sisteme informaționale dar și licențierea sistemelor de operare și programele utilizate de AIPA;
- Digitalizarea prin conectarea sistemelor informaționale cu alte instituții abilitate, fiind direct orientate spre facilitarea procesului de depunere a cererilor de subvenționare;
- Administrarea facilă a proiectelor implementate de solicitanții de subvenții;
- Atragerea proiectelor investiționale atât pentru dezvoltarea instituțională cât și pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar;
- Acreditarea AIPA conform cerințelor UE și gestionarea surselor financiare din exterior;
- Intensificarea relațiilor interinstituționale, atât la nivel național precum și pe plan extern.